
Erhvervsøkonomisk litteratur

Ved Erik Johnsen

Der produceres stadig håndbogsagtig litteratur inden for erhvervsøkonomiens brede spektrum. Af de sidste års høst kan nævnes følgende.

Bob J. Davis, ed., *Information Sources in Transportation, Material Management, and Physical Distribution, An annotated bibliography and guide*, Westport Publications Ltd., London, 1976, 715 sider, 23,50 pund.

Denne bibliografi er opdelt i 67 klasser, hver beskrivende essentiel litteratur inden for transport og distribution. Der er tale om lufttransport, transportøkonomi, energi, vejtransport, arbejdsforhold i relation til transportsektoren, fysisk distribution, pipe-lines, jernbanetransport, sikkerhedsproblemer, sotransport, rejser og offentlig transportvirksomhed. For at nævne nogle af hovedoverskrifterne.

Et værk af denne type kan spare den travle forsker eller tekniker timer, specielt hvis man lærer at gå efter det veludarbejdede index.

Fra en anden front har man Ruth M. Walsh and Stanley J. Birkin, ed., *Job Satisfaction and Motivation, An annotated bibliography*, Greenwood Press, London, 1979.

Denne bibliografi er struktureret i et forfatterindex på 95 sider, et emneindex på 290 sider, samt 260 sider resuméer af værker inden for området.

Det er et fantastisk detaljeret værk hvad angår emner, hvad angår forfattere og resuméer, må dette naturligvis blive mindre omfattende, ikke desto mindre er der refereret til nogenlunde det man ved om motivation og tilfredsstillelse med arbejdsrollen.

Wayne A. Skrapek, Bob M. Korkie and Terence E. Daniel, *Mathematical Dictionary for Economics and Business Administration*, Allyn and Bacon, London, 1976, 369 sider.

Der findes efterhånden ganske mange bøger som introducerer og uddyber matematik og statistik for økonomer i almindelighed, og erhvervsøkonomer i særdeleshed. Fælles for civiløkonomer er det at man ihukommer sin grundlæggende matematik- og statistikbøger, opbevarer dem som et minde om en af de mange skærside man har passeret undervejs, og i øvrigt forsøger at bruge dem så lidt som overhovedet muligt. Dette gælder dog ikke de stabsspecialister og konsulenter, som lever af at lave professionelle analyser. Det er vel disse sidste en bog af denne type henvender sig til. Det er en meget omfattende og strikt fremstilling af ca. 2000 matematiske begreber, som alle har en mere eller mindre klar relation til de særlige matematiske – og statistiske modeller, man benytter sig af i den kvantitative økonomi. Der er i hvert enkelt tilfælde tale om en kort og instruktiv omtale af pågældende begreb. Det er således en fremstilling der kan anbefales folk der arbejder med kvantitativ økonomi, og som godt vil have mulighed for et hurtigt indblik i de dele af disse discipliner, som man ikke har present i sit daglige arbejde.

Atter på en hel anden front har vi herhjemme fået Morten Fangel, *Projektplanlægning med system*, Teknisk Forlag, København, 1979, 665 sider.

Forfatteren indleder sit forord med følgende sentens: »Død over patentløsningerne – leve situationsbestemte hovedfremgangsmåder«. Ja, det er vel en sentens vi må tage til efterretning, også når det drejer sig om at sætte system i projektplanlægning.

Igenom 70-erne har der været arbejdet meget med datamathjulpne byggeprocesser, således foreligger der to svenske disputatser om problematikken, herunder Björn Bindslevs, som vel må siges at være banebrydende herhjemme. Det er spændende at se at Morten Fangel i sit erhvervsforskningsprojekt har været i stand til at samle og systematisere vel stort set hvad vi ved om planlægning af byggeprojekter og systematiserede på en måde som sætter specialisten i stand til at bruge materialet netop efter forfatterens hensigt.

Den håndbogsagtige fremstilling er disponeret som: analyse af byggesituation, principper bag hovedfremgangsmåde, struktur i hovedfremgangsmåde, realisering af hovedfremgangsmåde og bilag om hovedfremgangsmåde.

Foruden dem bogen naturligt henvender sig til, kan andre formentlig lære meget af forfatterens strikte systemeringsmetodik.

Mens vi er ved systematisk tankegang, ligger det nært at nævne en disputats fra Handelshøjskolen i Stockholm: Hans Österberg, *Hierarkisk Begreppsanalyse*, Norstedts, Stockholm, 1979.

Forfatteren behandler i denne bog på pædagogisk måde dette at sætte ting i system. Han har da også givet sin bog undertitlen, Et hjælpemiddel ved undersøgelse af komplekse forskningsproblemer. Disputatsen er opdelt i to hoveddele. Den første gennemgår principperne for hierarkisk begrebsanalyse, diskuterer de forskningsproblemer der er forbundet hermed og lancerer begrebet hierarkisk effektivitet.

I anden del gennemgår han tre case-studier, hvor han anvender sin hierarkiske begrebsanalyse. Det første vedrører en gruppe ingeniørers arbejdssituation, som er problematisk gennem deres tilknytning både til en organisation og til deres virksomhed. Dette giver ham anledning til at arbejde med begrebet »social funktion«, afledt af den generelle definition. Det andet projekt vedrører de vigtigste processer i en normal organisation og det tredje er en analyse af sekventiel adfærd.

Forfatterens hovedbidrag tør vel siges at være at han udvikler et begrebsapparat ved hjælp af hvilket man kan knytte kvalitativ analyse til en langt større materialebehandling pr. datamat.

Systemtankegangen har efterhånden nået et sådant udviklingsstade, at man kan pædagogisere den så næsten menigmand kan forstå den. Det er sket i John Beishon and Geoff Peters, ed., *Systems Behavior, 2nd Edition*, Harpor and Row, London, 1976, 327 sider.

Forfatterne har for »the open university« redigeret denne fremstilling af systemtankegang og systemteori. En fremstilling som må siges at være nogenlunde komplet og — altså — som folkeuniversitetslæsning også relativ let tilgængelig. Selvom der i hvert enkelt tilfælde er tale om de originale, nu stundom klassiske artikler.

Af bidragyderre kan nævnes von Bertalanffy med sin klassiske artikel *General Systems Theory, A Critical Review*, Ackoffs artikel om systemtankegang, Grenes om systemer og psykologi, Buckleys om samfundet som et komplekst adapted system, og naturligvis Foresters arbejde med sin industrielle dynamik, her udsat for sociale systemer. Men der er også eksempler både fra samfundsfronten, den politiske front, den biologiske, medicinske, økologiske og sociale. Systemtankegangen har nok i princippet mange tilhængere, fordi den er så klar og rigtig, når man sammenligner med de partielle fremgangsmåder. Men

ingen synes rigtigt at have taget konsekvensen af denne erkendelse, hverken med hensyn til at investere tid og kræfter i at fremstille og løse sine problemer «systemisk», eller med hensyn til at kombinere de mange hver for sig rigtige systemaspekter til en mere total systemisk angrebsprofil på komplicerede problemer.